

2.1.3. Klasifikace sídel a koncentrace osídlení

V kategorii sídel do 5 000 obyvatel bylo v kraji zaznamenáno 95,1 % všech obcí a obyvatelé těchto sídel tvořili 42,2 %. Nejvíce těchto sídel je v SO ORP Jičín s podílem 46,4 %. Podílem obyvatel 58,0 % v této kategorii má nejvíce SO ORP Nový Bydžov v 95,7 % obcí. Měst nad 10 000 obyvatel je v kraji devět, z toho po jednom jen v devíti SO ORP. Sídlo nad 10 000 obyvatel nenajdeme v SO ORP Broumov, Dobruška, Hořice, Kostelec nad Orlicí, Nová Paka a Nový Bydžov.

Již v minulé kapitole jsme se zmínili o různých velikostních skupinách obcí, členěných do menšího či většího počtu kategorií. Sídla je možno klasifikovat různými způsoby, vzhledem k tomu k jakému účelu má být dané vymezení osídlení využito. V následující tabulce jsou spočteny hodnoty za některé z nich.

Tab. 2.1.3.1. Sídla podle různých vymezení a správních obvodů ORP k 31. 12. 2005

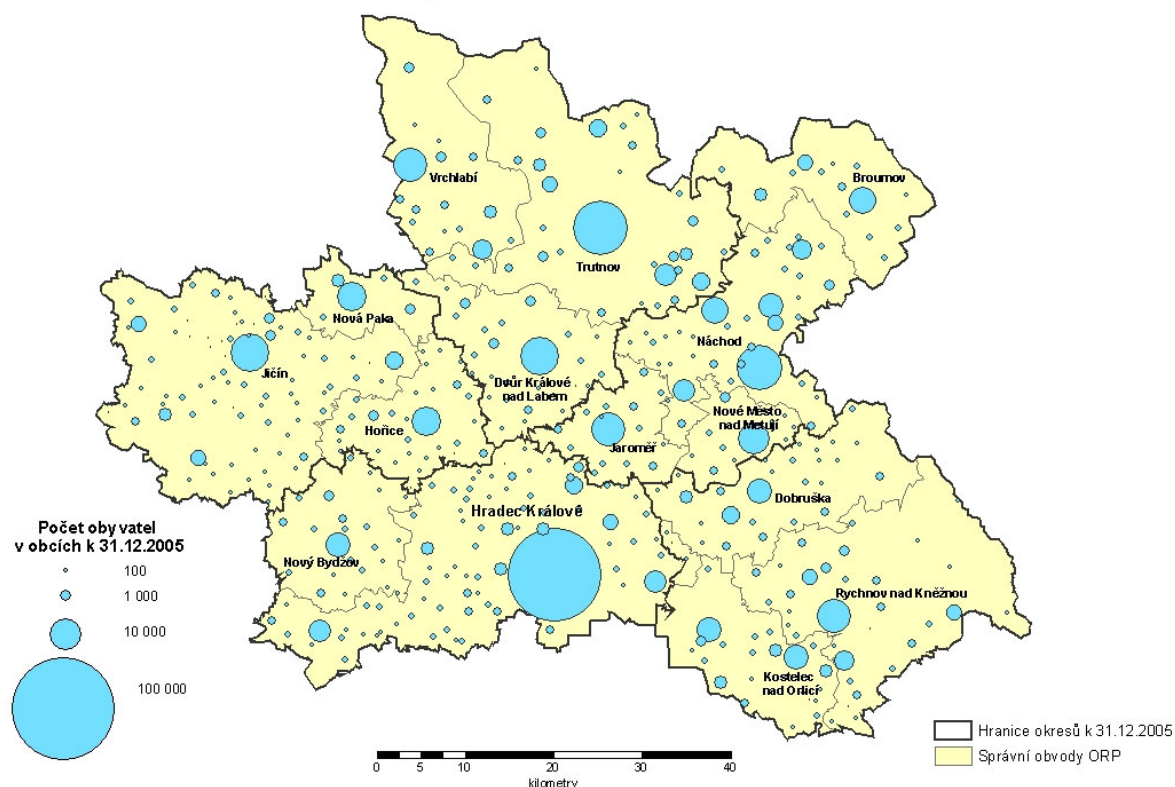
	Celkem			z toho							
				obce do 2 000 obyvatel		obce do 5 000 obyvatel		města		města nad 10 tisíc obyvatel	
	počet obcí	obyvatelstvo (%)	rozloha (ha)	počet obcí	obyvatelstvo (%)	počet obcí	obyvatelstvo (%)	počet obcí	obyvatelstvo (%)	počet obcí	obyvatelstvo (%)
Královéhradecký kraj	448	100,0	4 758	405	31,3	22	42,2	43	67,8	9	41,3
v tom správní obvody:											
Broumov	14	3,2	259	12	37,0	1	53,0	3	73,2	-	-
Dobruška	26	3,6	279	24	48,8	1	64,7	2	51,2	-	-
Dvůr Králové nad Labem	28	4,9	258	27	40,6	1	40,6	1	59,4	1	59,4
Hořice	29	3,3	193	28	51,4	1	51,4	1	48,6	-	-
Hradec Králové	81	26,1	677	75	20,9	3	26,3	5	77,4	1	66,0
Jaroměř	15	3,5	138	14	33,3	1	33,3	1	66,7	1	66,7
Jičín	77	8,4	597	73	46,4	1	64,6	5	57,2	1	35,4
Kostelec nad Orlicí	22	4,5	223	19	41,1	2	49,6	3	58,9	-	-
Náchod	36	11,2	356	30	21,8	4	32,6	5	74,3	1	34,3
Nová Paka	5	2,4	97	3	14,8	1	30,2	1	69,8	-	-
Nové Město nad Metují	13	2,6	98	12	30,0	1	30,0	1	70,0	1	70,0
Nový Bydžov	23	3,1	214	22	58,0	1	58,0	1	42,0	-	-
Rychnov nad Kněžnou	32	6,2	479	28	38,0	1	65,7	4	62,0	1	34,3
Trutnov	31	11,8	595	25	25,4	2	42,5	7	73,4	1	48,3
Vrchlabí	16	5,2	293	13	29,5	1	53,9	3	67,5	1	46,1

Obcí do 2 000 obyvatel je v kraji přes devět desetin. V regionálním pohledu relativně největší zastoupení obcí do 2 000 obyvatel mají SO ORP Hořice, Dvůr Králové nad Labem a Nový Bydžov. Naopak nejmenší je tento podíl u SO ORP Vrchlabí, Trutnov a Nová Paka. Z hlediska podílu obyvatel v této kategorii obcí zaujímá přední příčku SO ORP Nový Bydžov, Dobruška a Jičín a na druhém konci najdeme SO ORP Nová Paka, Hradec Králové a Náchod.

V kategorii **obcí do 5 000 obyvatel** měl koncem roku 2005 Královéhradecký kraj 95,1 % všech obcí. Nejvíce těchto sídel v relativním vyjádření je v SO ORP Jičín (98,7 %), dále v SO ORP Rychnov nad Kněžnou, Hořice, Dvůr Králové nad Labem a Hradec Králové (více než 96 %). Nejvyšším podílem obyvatel v těchto sídlech se vyznačují SO ORP Rychnov nad Kněžnou, Dobruška a Jičín. Naopak nejmenší podíl obyvatel v sídlech kategorie do 5 000 obyvatel byl v SO ORP Hradec Králové, Nové Město nad Metují a Nová Paka. Z hlediska relativního zastoupení počtu sídel bylo nejméně v SO ORP Nová Paka, Náchod a Kostelec nad Orlicí.

Města nad 10 000 obyvatel najdeme pouze v devíti správních obvodech a v Královéhradeckém kraji jich jsou dvě procenta z celkového počtu sídel. Ke konci roku 2005 v nich bylo zaznamenáno 41,3 % obyvatel kraje. V každém SO ORP, kde je tato kategorie zastoupena, je vždy jedním městem, a to sídlem SO ORP.

Osídlení v Královéhradeckém kraji



Vydáním **Historického lexikonu obcí České republiky 1869 – 2005** v územní struktuře k 1. 1. 2005 v závěru roku 2006 zpracovaným z výsledků sčítání lidu byl předán odborné i široké veřejnosti materiál, který dokumentuje dlouhodobý vývoj sídel a osídlení České republiky. Zmínku o něm uvádíme z důvodu jeho mimořádného významu pro zájemce o podrobnosti v historii osídlení našeho kraje i celé republiky.

Královská věnná města

Od počátku 14. stoléní postupně věnovali čeští králové svým ženám města, která se stala pro královny významným a pravidelným zdrojem příjmů a zábavy, politickou oporou v dobách boje o trůn i těžkých životních chvílích. Prvním městem věnovaným Elišce Rejčce byl Hradec Králové a spolu s Mělníkem patřily mezi nejnavštěvovanější královská věnná města z celkem devíti měst. Protože se většina těchto měst nachází v našem kraji a poblíž, zařadili jsme zmínku o nich v této kapitole. Jsou to města Hradec Králové, Jaroměř, Vysoké Mýto, Chrudim, Polička, Mělník, Trutnov, Dvůr Králové nad Labem a Nový Bydžov (v časovém sledu). Statut královských věnných měst formálně zanikl roku 1918, po vzniku samostatného československého státu. Do dnešních dnů se v těchto devíti městech pořádají kulturní akce s připomenutím doby (www.vennamesta.cz) a města založila Sdružení královských věnných měst na podporu jejich rozvoje i rozvoje kultury jako takové pořádáním zajímavých společenských akcí pro veřejnost.